

Strelnski jarki okoli Madrida

Nekaj nac. letal je vrгло več bomb na Bilbao in zdí se, da je bilo ubitih 50 oseb od eksplozij teh bomb. Nad 100 oseb je ranjenih. Nekateré bombe so bile težke do 250 kg. To bombardiranje s takimi bombami je izzvalo veliko ogorčenje v mestu.

Radikalni socialisti rušijo Bluma

JRZ je zmagala v 631 občinah

Belgrad, 29. septembra. m. Končni rezultati občinskih volitev v moravski banovini so te-le

Španski protest pri ZN

Hrvaško vprašanje more rešiti le JRZ

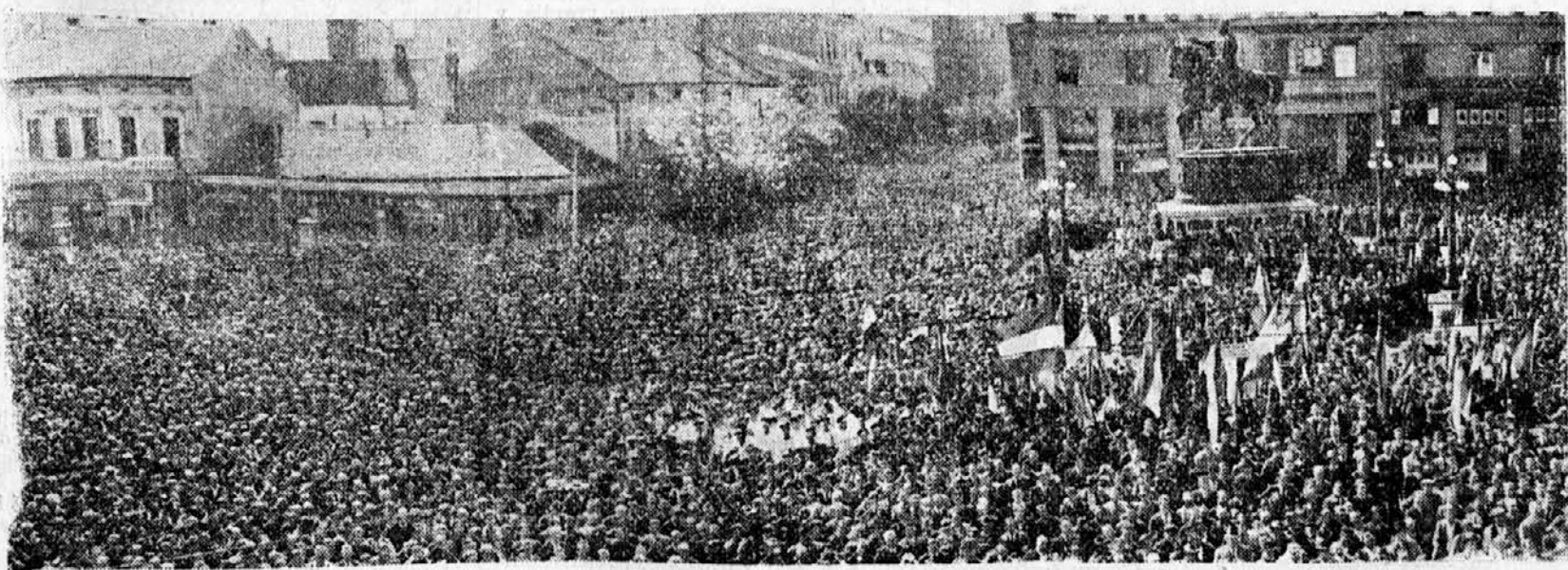
Šef češkoslovaškega generalnega štaba general Kreiči se mudi v Parizu in je obiskal francoskega vojnega ministra ter maršala Pétaina.

52 glasov je dobil pri volitvah v moravsko-banovini oče bivšega žandarskega volilnega re-
da in vzornik slovenske JNS Boža Maksimovič.

Vesti od 29. sept.

30 milijard frankov je izgubila Francija nekaj dneh zaradi razvrednotenja franka. To je zasluga ljudske fronte, ki je zmeraj agitala z nedotakljivostjo franka. To je povedal na se francoske zbornice poslanec desničarske organizacije Reynaud.

Komunistični proces proti 20 obtožencem je pričel včeraj v Zagrebu. Obtoženi so pr vsem uradniki in študenti.

Slika z veličastnega zbora JRZ v Belgradu v nedeljo, kjer je pred 40.000 Srbi govoril dr. Milan Stojadinović.

Tri fiktivne tvrdke v enem lokalu

Ljubljana, 29. septembra.

V pasaji palače Victoria se je pred meseci naselil nek trgovec. Posebnost je bila v tem, da se ta ni zadovoljil z eno trgovsko tvrdko, temveč je drževal v enem lokalu kar tri tvrdke, ki so pa bile vse fiktivne. Pozornost je vzbujal ta lokal že po tem, da je imel razmeroma veliko število uslužbencev, ki pa niso imeli nobenega opravila, tako da je bil ta trgovski lokal bolj nekako družabno zbirališče trgovskih pomočnikov, ki pa niso imeli niti pojma, s kom imajo opravka.

Od pomočnikov pobiral kavcije.

Trgovec — je to ljubljancem dobro znani Istenič France — je potom inšerator v časopisu iskal širom Slovenije pomočnike in sodravnike. Nikdar pa ni pozabil pristavi, da mora položiti pomočnik kavcijo. V sedanjem času brezposelnosti se je Istenič res posrečilo, da si je našel pomočnikov, ki so mu res zaupali tudi kavcije. Da je stvar lepo izgledala, je vsakemu, ki mu je dal kavcijo, obljubil, da mu bo plačeval 10% od sprejetega zneska. Odličnost njegove trgovine je bila tudi v tem, da je svoje pomočnike menda najboljši plačeval — seveda na papirju. Povprečna plača je znašala namreč 2000 dinarjev, seveda je ostalo vse samo pri obljubah. Ko so pomočniki počasi uvideli, da iz te moke ne bo kruha in da je nevarnost, da bodo zastoj delali oziroma prebili samo čas v lokalu, ker dela ni bilo, ampak da bodo izgubili celo še kavcijo, in ko so zaradi tega začeli proti Isteniču nastopati nekoliko ostreje, jih je ta znal potolažiti z različnimi obljubami, da dobi v kratkem kompanjona, ki ima dovolj denarja, ki bo uredil vse plačilne obveze ter sploh finančni podjetje tako, da bo dobro uspevalo. Tako se je posrečilo Isteniču vleči svoje pomočnike več mesece. S tem se je vsaj za nekaj časa izognil ovadbi, ki bi gotovo sledila.

Reprezentativne tiskovine.

Da bi kolikor mogoče dostojno reprezentiral svoje tvrdke na zunaj in da bi v vsakem, ki ima s tvrdko opravilo, vzbudil občutek, da je tvrdka solidna, si je Istenič naročil v Kranju krasne tiskovine, ki nosijo naslov: »Progrs«, Konsorcij, Trgovsko obrtna založba v Ljubljani. Teh tiskovin je naročil kar 1500, seveda na up, ki ga ni nikdar poravnal.

V svoji trgovini je rabil tudi pisalni stroj. Nov stroj je drag, toda problem je bil rešen kaj enostavno: g. Istenič si je dal dostaviti v svoj lokal lep stroj — »na ogled«. Ko je lastnik zahteval stroj nazaj, ga v lokalu ni več bilo. Ker lastnik tudi kupnine ni mogel iztirjati, je bil ob stroji.

Vzdušje okrog Isteniča je začelo postajati vse težje in težje. V zadnjem času je imel uslužbenih 9 pomočnikov. Od teh je sprejel nič več in nič manj kakor 24.000 Din kavcije, ki je ni ne obrestoval ne vračal. Poleg tega tudi ni izplačeval mesečnih plačil. Ko so se k tem in gori opisanim nepravilnostim pridružil še druge, je končno prišla na policijo ovadba.

Policijska je že dolgo časa spremljala početja g. Isteniča. Ni mu pa mogla do živga, ker mu ni mogla nepravilnosti dokazati. Nobeden od pomočnikov se namreč dolgo časa ni hotel staviti na razpolago policiji, ker se je bal za svoje terjatve pri Isteniču. Ko pa so uslužbenci uvideli, da bodo končno oškodovani tako ali tako, jim ni preostalo drugega, kakor da so tudi oni prijavili svoje razmerje do »šefa«. Na ta način je sledila aretacija. Med drugimi ugotovitvami je zanimiva posebno odkritje pisalnega stroja, katerega je dobil Istenič na vpogled. Ta stroj so sedaj našli v — zastavljalnici. Istenič je bil izročen sodišču, ki mu bo sedaj preučevalo vest. Eno najtežjih pojasnil bo Istenič moral dati o tem, zakaj se je posluževal treh tvrdk, ko mu niti ena ni uspevala in zakaj je zaposloval toliko uslužbencev.

Te nesrečne hranilne knjižice!

Ljubljana, 29. septembra.

Jože P. je star grešnik, ki ima precej pisano preteklost. Bil je svoje dni prav vreden in izredno sposoben delavec po različnih gospodarskih in odvetniških pisarnah. Na svoji življenjski poti pa se je srečal s črnolasko — in od tedaj naprej je šla Jožetova pot skoraj vedno navzdol. Rabil je mnogo denarja in posledica težnje po denarju je bila, da je imel opravka najprej s svojimi šefi, potem s policijo, nato s sodnijo in končno s kaznilnico. Se pred dobrima dvema letoma se je v kaznilnici tako vzorno obnašal, da so pristojni spoznali v njem resno željo po poplavljanju. Radi tega je končno dobil dopust in bi mu bila kazen najbrže tudi črtana, če bi se mož, o katerem se je splošno mislilo, da je žrtev razmer, ki jih ni sam zakrivil, znal v poslovnem življenju zadržati tako, kakor bi se moral.

Kot izredno sposoben pisarniški uradnik je kmalu po odhodu iz kaznilnice dobil službo v neki ljubljanski gospodarski pisarni. Tu se je kmalu zelo dobro obnesel, in kazalo je, da se je mož te-

meljito spokoril in popravil. Toda bogsigavedi, kaj ga je spet prenočilo, da je začel zahajati zopet na stara pola. V pisarni je imel opravka z različnimi klienti, katerim je bilo treba urediti razne denarne in gospodarske transakcije. Posebno mnogo je imel opravka s hranilnimi knjižicami. In tu se je začela zopet njegova pot navzdol, ki ga je zopet privedla v sodne zapore. Za hrbtom svojega šefa je začel pod sefovimi imenoma, toda na svojo roko delati razne manipulacije z zaupanimi hranilnimi knjižicami. Na policiji so se začele stekati ovadbe, ki so imele za njuno posledico, da je bil Jože večeraj aretiran.

Policijska je prišla do zelo zanimivih ugotovitev, ki dokazujejo, na kako spreten način je P. znal izvrševati svoje posle. Pri tem je posebno očitno, kako je znal P. izrabljati zaupanje, ki si ga je pridobil ne samo pri svojem šefu, marveč tudi v raznih uglednih družbah, posebno v gospodarskih krogih. Doslej še ni ugotovljeno, koliko znašajo prevare, ker je prav gotovo, da je glavno delovanje razvito po deželi, odkoder pričakuje policija še prijave.

Tihotapstva ne morejo zatreti

Maribor, 28. septembra.

Oblasti se na vse načine trudijo, da bi zatrla tihotapstvo, ki se je zadnje čase silno razposlo. Niti zaporne niti visoke denarne kazni ne preplašijo tihotapcev, da bi s svojim nedovoljenim poslom prenehali. Skoraj vsak dan pade kak nepridiprav v roke državnim oblastvom. Včeraj jutraj se je orožniškemu kaplarju Filipu Simiču posrečilo zasaciti mladega tihotapca, ki je imel med svojo prtljago nič manj kot 35 kg sladkega sahara. Pri pregledu jutranjega ljubljanskega

osebnega vlaka se mu je mož zdel sumljiv in ga je v bližini Dragerskega natančneje pregledal. Pri njem je našel 55 paketov po pol kilograma sahara, poleg tega pa še 498 škaflic, v katerih je bilo skupno 7 in pol kilograma sahara. Orožnik je tihotapca v osebi 20 letnega čevljarkega pomočnika France Branchia iz Rakeke aretiral in vse blago zaplenil. Branchij je izpovedal, da je tihotapsko robo, ki je namenjen v Italijo, prejel od nekega neznanca v Mariboru z natočilom, da ga spravi v Rakek, kjer ga naj izroči nekemu možu, ki ga bo tamkaj pričakoval.

Pes razbil izložbeno okno

Maribor, 28. septembra.

Danes se je okoli štirih popoldne na Aleksandrovi cesti odigral nenavaden dogodek, ki je med navzočim občinstvom vzbudil mnogo smeha in dal povoda za več ali manj zabavne pogovore. V trgovino mestnega električnega podjetja je prišla zasebnica Leopoldina Eigel z lepim psom, dobermanske pasme. Medtem ko je gospa ogledovala blago, je pasjo mrcino brčkone obšla želja po svobodnem kretanju po mariborski avneniji. Ta njegova želja, tako pravijo mariborski živalski psihologi, je v njem tako narasla, da je v trenutku zbral vse svoje sile in se skozi 8 milimetrov debelo steklo izložbenega okna poglaval na cesto. V nejši promet. Med sprehajalci je živket razbite šipe in pojav zdivjanega psa povzročil najprej paniko, potem pa, ko so spoznali zakaj gre, veselje in živahno razpoloženje. Svobode željan pes je s svojim senzacionalnim skokom povzročil 7.500 Din škode, katero bo morala kriti brčkone lastnica psa sama, ker je po predpisih prepovedano pse jemati v trgovino.

Utonila pri obiranju jabolk

Maribor, 28. septembra.

V Spodnjih Hočah se je dogodila nenavadna nesreča, ki je zadela delavko Karmilo Petelinc. Petelinčeva je dalj časa bolehal na božjasti. Posestnik Franc Simič jo je zaposlil z obiranjem jabolk v sadonosniku, skozi katerega teče potok Reka, ki je postal za božjasto ženo usoden. Petelinčeva se je podala na drevo, pod katerim teče potok, in hotela obrati jabolka. V istem trenutku jo je popadla božjast in revica je padla z drevesa v potok, kjer je našla nesrečno smrt. Ko je prišla mimo kraja nesreče zasebnica Marija Polajžar, je vsa prestrašena zagledala v 15 cm globoki vodi žensko truplo. Takoj ga je izvlekla iz vode in poklicala po pomoč. Ponesrečenko so skušali z umetnim dihanjem spraviti k zavesti, vendar so bili vsi poskusi zaman, ker je pomoč prišla prepozno.

V Rim in Neapelj, 12 dni po Italiji, brzovlak, 19. okt. Benetke—Padova, avto; 10. do 13. okt. Nedeljski eno- in dvodnevni avtoizleti: Trst, Gorica—Trst, Belgrad—Oplenec, kraljev grob, brzovlak 9. oktobra. Pojasnila pošlje zastoj uprava »Po božjem svetlu, Ljubljana, Wolfova 1.

Slovenska pesem - strah Kočevarjev

Neprijetna dogodivščina slovenskih osmošolcev v nemški vasi na Kočevskem

Kočevje, 28. septembra.

Najlepši dar, ki ga je Bog dal našemu narodu, je brez dvoma slovenska narodna pesem. Ko jo tujece prvič čuje, se navduši zanjo in jo hoče poslušati še in še. S svojo pesmijo smo Slovenci povsod dobrodošli in z njo se prikupimo povsod.

Tega se dobro zavedajo tudi naši Kočevarji. Naša pesem se jim zdi nevarna. Zakaj? Vemo, da pristnih Kočevarjev prav za prav ni več dosti. Kočevski narod izumira iz raznih vzrokov. Zato morajo na vse načine ponemčevati, asimilirati in naturalizirati številne Slovence, ki pronicajo v nekak kompaktno-nemško ozemlje Kočevarjev. Clovek se ne more dovolj načuditi, kako hitro in spretno se ta proces vrši. Neverjetno je, kako urno se Slovenec na Kočevskem prerodi v Kočevjarja. Konkretni primeri pa kažejo, da je slovenska pesem že marsikatero odpadlega Slovenca narodnostno prebudila in mu vzbudila narodne zavesti. Zato Kočevarji že od nekdaj nastopajo proti slovenskemu petju, ki daleč nadkriljuje s svojo mehko milino trdo zveneco nemško koračnico. Razen v Kočevju samem je že kar nevarno prepevati slovenske pesmi. Navajamo danes samo en dokaz iz zadnjih dni.

„Oj, zdaj gremo...“

V soboto, dne 26. septembra, so se odpeljali osmošolci kočevske gimnazije na ekskurzijo v Stari log pri Hinjah. Vodil jih je profesor Franjo Uršič, strokovnjak v mineralogiji in geologiji. Večina dijakov se je vozila z vozom, ki jim ga je dal na razpolago »Dijaki doma«, samo trije so se odpravili na kolesih. Opremljeni s krampi in drugim orodjem so šli malo ven z vasi na teren kopat neke mineraloške posebnosti, namreč neke redke okamenine školk. Z uspehom izkopavanja so bili kar zadovoljni in v svojem profesorju za tako zajemljivo vodstvo prav hvaležni. Po napornem delu pa so odšli v go-

stilno starološkega župana Ivana Samide (slov. Zamida) na majhno okrepčilo. V dobrem razpoloženju so začeli tudi prepevati. Glasila se je pesem za pesmijo. Ko se je dodobra stemnilo, so se odpravili domov. Zasedli so voz. »Oj, zdaj gremo...« Komaj pa je hlapec poglaval, se je zgodila katastrofa: zadnji dve kolesi je nekdo snel in zakotalili sta se po tleh... Dijaki pa — tudi! Nekateri so se pri tem, ko so se strmoglavili na tla, prav močno ranili.

Ker je med Kočevarji vse mogoče, so mimogrede pred odhodom iz previdnosti malo pogledali, ali je v redu, a skritega trika neznancev niso seveda mogli odkriti. Tudi so opazili, da v bližini neki ljudje glave stikali in se nekaj muzali, a za to se tudi niso menili.

Se druga nesreča se je zgodila. Pri tej je pa nekaj ironije. Fantje kolesarji so namreč opazili, da so jim porezani plašči na kolesih. Toda ironija je pa pri tem, da so ti dijaki slučajno kočevsarske narodnosti. Na to pa niso mislili prebivalci te vasi, ki so skoro izključno Kočevarji ali pa potujeni Slovenci.

Šala ali nesporazum

Najbolj se je hudoval nad hudobijo hudobnih ljudi hlapec-voznik. V svoji razburjenosti in opravičen jezi je zarobantil: »Tu bi bilo treba vse požgati!« Neki Kočevar pa je mislil — ali pa ni mislil — da gori, in je brž stekel po gasilski rog in zatrobil alarm v mogočni kvarti. Naenkrat je bilo polno mož gasilke cele skupaj. Ognja pa nikjer, posla nobenega... Prihitieli so orožniki, o vseh zgodbah zasliševali nad eno uro: o snetih kolesih in o požaru posebne sorte. Zanimive dogodbe pa bo s tem uradnim zapisnikom bržčas konec, kajti Kočevar ne izda Kočevarja; to je rod, ki v trdni slogi drži skupaj, zlasti, če gre v borbo proti — Kroinerjem.

Stavbni delavci v Zagrebu zopet delajo

Zagreb, 28. septembra.

Pet tednov so stavkali zagrebški gradbeni delavci. Z delodajalci so imeli vrsto pogajanj, vendar niso uspeli v svojih zahtevah, ker je bilo na obeh straneh precej trme in nespravljenosti. Čim dalje pa je trajala stavka, tembolj so se pojavljali med delavstvom glasovi, da se vrnejo na delo, ker so pač radi stavke prišli v veliko stisko. Pet tednov so bili brez plač, da bi pa kdo od njih imel kak rezervne fonde, se ne da reči. Pri tem je banska uprava igrala svojo vlogo in pritiskala na delodajalce, da so v neki meri pristali na povišanje delavskih mezd. V nedeljo je bil ponoven sestanek med obema strankama in so na njej gradbeniki ponudili delavcem mezde v tej višini: zidarjem in tesarjem v 1. letu po 6 Din na uro, v 2. letu dela 7 Din na uro, v 3. letu pa 8 Din na uro. Steklarjem po 5,35 na uro, betonerm po 4,85 na uro, pomožnim zidarim delavcem pa po 3,85 na uro. Ponudba delodajalcev je vsekakor pomenila veliko pridobitev za delavstvo. Vendar med njimi ni bilo soglasja in je zato hrvaški radniški savez, v katerem so vključeni delavci, pristali dr. Mačka, pozval svoje člane, da gredo pod temi pogoji na delo.

Delavstvo je šlo na delo, ker je bilo utrujeno radi dolgotrajne stavke. Zoperstavljali so se

pa temu, kakor pri nas v Sloveniji, levičarski delavci, ki so med njimi komunisti razpredli svojo mrežo. Otlipljivo je bilo, da je tem agentom šlo za vse kaj drugega, kakor za delavske koristi. Grojim za umetno ustvarjanje nemirov in stalnega zadovoljstva. K sreči so jim nasledili nekatere delavci, ki pa niso mogli ubraniti, da bi ostali delavci ne šli na delo.

Pojavilo so se sicer na stavbah z namenom, da bi takozvane stavkokez odvrnili s silo od dela, vendar so ostali poklicali na pomoč policijo, ki je teroriste razgnala. Obenem je objavila policija delavstvu svoj sklep, da bo najstrožje kaznovala vse tiste, ki bi druge odvrčali od dela. Svoj odlok utemeljuje s tem, da so delavci v precejšnji meri dosegli izboljšanje, čeprav so zaradi nespravljenosti in agitacije ekstremistov izgubili na svojih mezdah preko 10 milijonov dinarjev, ki jih v doglednem času sploh ne bodo mogli nadomestiti. Po vsem tem je prav jasno kaj snujejo levičarski in marksistični agencije s takimi stavkami ob vsej plohi fraz o svojem delu za delavske koristi.

Pojav je sličen onemu, ki smo ga opazovali pri stavki tekstilnega delavstva v Sloveniji.

Včeraj se je na vseh stavbah v Zagrebu delo obnovilo, ostalo je v stavki le nekaj desetlin delavstva. Oblasti so vseskozi puščale delavstvu prostost v borbi, da so dosegli izboljšanje.

Sadna razstava v Tacnu

Tacen, 28. septembra.

Včeraj se je vršila v Tacnu sadna razstava, ki jo je priredila sadijarska podružnica v gostilni pri Koširju pri mostu. Razstavljeno je bilo izredno lepo sadje. Obisk razstave je bil kljub slabemu vremenu zelo številan. Zastopnik SVD g. Kafol je določil razstavljenemu sadju prava imena ter je imel ob tej priliki zelo poučno predavanje. Udeleženci so se izredno zanimali za lokalni sadni izbor, ki je bil posebej razstavljen. Od jabolk so bila najlepša: Belfler, gđanski robač, landsberška reneta, damason, Baumanova reneta, bobovec, bojkovo in ontario. Od hrušk: hardijeva, pastorejka, kleržo in vinska moštnica. Sadna razstava v Tacnu je v vseh pogledih prav dobro uspela.

Novi list „Umetnost“

»Umetnost« se bo imenoval novi list, stanovsko glasilo, ki ga bo izdajalo Društvo slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani Strikar na leto. Prva številka »Umetnosti« bo obsegala 16 strani, izpolnjenih s prispevki naših umetnikov iz tu in inozemstva. List, katerega bodo krasile številne umetniške reprodukcije, izide prihodnje dni.

Metlika

Več sreč! Dnevno prihajajo pritožbe, da v vinogradih vedno bolj kradejo grozdje. Ne vemo kje imajo ti ljudje srce. Ta naš ubogi belokranjski kmet, ki ga že nekaj let sem ubijajo različne ujme, sedaj še pred tatitci nima miru.

Vinograde sedaj čuvajo stražarji s pihalniki in tatitci pazite, da ne bo nesreče.

Neznosen prah v Metliki! Zадnji naravnost vroči poletni dnevi pospešujejo zorenje grozdja, v Metliki sami pa prah. Nekateri motoristi in avtomobilisti drviijo skozi mesto kot za stavo, kdo bo z brzino dvignil čim več prahu. Ti uboga siromašna para — pešec pa v teh oblakih prahu tipaj, saj gledati itak ni mogoče, kako boš prišel iz tega neprimernega oblaka prahu.

Stavka stavbinskega delavstva končana

Jesenice, 28. septembra.

Ker je stavka stavbinskega delavstva končana, je povsod zavladala živahnost, kjer je delo počivalo skoro dva meseca. Slograd zaposluje veliko delavstva v tovarni, potem zunaj tovarne pri gradbi velike škarpe kot tudi na raznih stavbah. Ako ne bo prezgodnje zime, bo še marsikaj tega, kar je bilo začeto spomladi, prišlo pod streho, četudi je delo tako dolgo počivalo.

★

Aleksandrovec, 29. septembra, m. V zvezi z ubojem poslanca Milinčiča so bili včeraj aretirani Gvozden Radenkovič, ki je bil pri nedeljskih volitvah kandidat združene opozicije, Mihajlo Vukojevič in Dragotin Denič. Policijske oblasti smatrajo Radenkoviča za hujskača k temu uboju, ostala dva pa kot storilca.

Stavbno gibanje v Hrastniku

Hrastnik, 28. septembra.

Desetletja je že pri nas huda stanovanjska kriza, tako da ne dobiš niti za drag denar stanovanja. Tako je v naši kotlini od postaje do rudnika. Ni mogoče dobiti niti stavbnih parcel. Ob kemični tovarni je jako strupen zrak zaradi kemičnih izdelkov. Pri rudniku pa je nestalen svet zaradi jamskega dela, da je jako težko dobiti stanovišne stavbni prostor tudi za najdražjo ceno. Tako pri nas zelo primanjkuje tudi zasebnega stavbnega prostora. Sicer pa bi našli dosti ljudi, ki bi kaj radi postavili svojo hišico. Vsak, kdor je zaposlen pri rudniku, se zadržati najraje v bližini rudnika, da mu ni potreba hoditi predaleč v službo. Zaradi tega je število novih stavb prav pičilo. V letošnjem letu je zrastle pet novih družinskih hiš ter cerkev, ob steklarni pa se prav prihodnje gradi lepa velika obrtniška hiša, katere je tudi že pokrita. Zadnjih pet let se je dogradilo več družinskih hiš s pomočjo brezobresnega posojila, katerega je dala Trboveljska družba svojim rudarjem, kar je tudi hvale vredno. Fond, katerega je v ta namen odredila TPD, je bil tu pri nas takoj izčrpan. Omeniti pa moramo, da se je plačevanje v obrokih žalibog jako težko plačevalo in še danes ga odplačuje, kdor si je najel večjo vso. Prevečkrat na teden imamo praznični dan. Na prošnjo prizadetih je družba obroke znižala, če ni bilo mogoče narediti devet delovnih dni pol meseca. Na ta način si je pri nas nekaj delavcev in nameščencev z žrtvami in skrbmi postavilo svoj lastni dom. Sploh industrijski podjetniki že mnogo let niso zgradili nikakršnih stanovanj za svoje delavce ter zato dolžijo krizo.

Odmev Stojadinovičevega govora zunaj

Pariz, 29. septembra. AA. Nedeljski govor predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča je napravil v Parizu najodličnejši vtis. Veliki pariški dnevnik »Le Petit Parisien« piše, da je to najlepši govor, ki ga je imel dr. Stojadinovič v vsej svoji politični karieri.

»Temps« tudi objavlja cele odstavke iz govora in dobesedno ponatiskuje tiste besede, ki se nanašajo na Hrvate. List je napisal ta svoj komentar: »Te besede so simptomatične in napovedujejo važne dogodke v notranji politiki Jugoslavije. Te besede imajo svoj poseben pomen tedaj, če se upoštevajo izid volitev v moravski banovini, kjer je opozicija lahko postavila svoje liste in vendar je dobila vlada ekrazantno večino, ko je zmagala v nad 85% občin. Znano je, da dr. Maček stalno izjavlja, da se bo pogajal s tisto stranko, ki resnično izraža mišljenje večine srbskega naroda. Problem je torej sedaj zelo jasno postavljen, prvi »Temps«. Dr. Stojadinovič bo pripadla čast, da ustvari položaj, ki bo ugoden za rešitev hrvaškega vprašanja v smislu ojačenja jugoslovanske skupnosti.«

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek 29. septembra: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič.

Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič.

Vrsto zanimivih koncertnih del slovenske literature bomo slišali na otvoritvenem koncertnem večeru povodom prvega koncerta v mali Filharmonični dvorani. Izvajali bodo dela Davorina Jenka, Gallusa, Antona Foersterja, Antona Lajovica, Ravnika, Slavka Osterca, Marija Kogojca, L. M. Škerjanca in Uroša Prevorseka. Izvajalci so: Orkestralno društvo Glasbene Matice, Slovenski vokalni kvintet in umetniki solisti gđ. Zora Zarnikova, Marijan Lipovšek, gđ. Ljudmila Poljanarjeva in Karel Rupel. Dirigenta godalnega orkestra sla L. M. Škerjanec in Uroš Prevorsek. Predprodaja vstopnic za ta večer v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Oratorij Kristus, delo slavnega Liszta, ki ga izvajata prihodnji ponedeljek v veliki Filharmonični dvorani Ljubljanska Filharmonija in naša Glasbena Matica, ima tri dele: v I. delu, ki ima naslov Božični oratorij, nam opisujeta skladatelj in libretist veselje pastirjev in prihod sv. Treh kraljev k betlehemskemu jaslcam. V II. delu, ki ima naslov Po razglasenju Gospodovem, se poje Osmero blagrov, Ustanovitve cerkve, Čudež in Jezusov vohod v Jeruzalem. III. del ima naslov Trpljenje in Vstajenje. Ta del ima tri speve, in sicer Zalostna je moja duša, Zalostna mati in Vstal je Kristus. Na izvedbo znamenitega resnega dela opozarjamo vse naše občinstvo. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Opozorjamo na vpis v otroški glasbeni vrtec šole Glasbene Matice. Priglasje sprejema pisarna v Gosposki ulici. Začetek pouka 1. oktobra.

Instruktorje, vestne in zanesljive, za vse predmete vam predstavlja Društvo brezposelnih profesorjskih kandidatov iz vrst svojih članov. Obenem opozarjamo starše, da bo društvo pričelo v novembru s pripravljanim tečajem, kjer se bodo dijaki srednjih šol, kakor že lamsko leto, uspešno pripravljali za šolo. V obeh slučajih se obrnite na naslov: Društvo brezposelnih prof. kandidatov, Univerza, Ljubljana. — Odbor. DEPK.

Spremembe voznega reda v območju direktorije Ljubljana za zimsko vozno redno dobo. Pričenši s 4. oktobrom t. l. se spremeni vojni red nočnih brzih vlakov Dunaj—Maribor—Ljubljana. Trst v obeh smereh. Nadalje se spremeni vojni red nekaterih potniških vlakov na progi Pragerško—Kotliba, Ormož—Hodoš, Ljutomer—Gornja Radgona, Maribor—Dunaj in Jesenice—Beljak odnosa Celovce. Nadalje vozi prvi jutranji potniški vlak št. 9124 na progi Slovenjgradec—Dravograd. M. od 4. oktobra 1936 dalje le trikrat na teden, in sicer ob nedeljah, ponedeljkah in četrkih; islokat vozi zadnji večerni potniški vlak št. 9125 na tej progi tudi samo trikrat na teden, in sicer ob nedeljah, četrkih in sobotah.

Točni podatki vseh teh sprememb so razvidni na slenskem voznem redu list III in IV na vseh postajah.

Končno opozarjamo, da vozijo izletniški vlaki na progi Ljubljana—Vrhnika trg, Slov. Bistrica—Slov. Bistrica mesto, Ljubljana gl. kol.—Jesenice—Bistrica Boh. jez. oziroma Rateče Planica Kranj—Trzin, Ljubljana gl. kol.—Karlovac, Trebnje na D.—St. Janž n. D., Novo mesto—Straža Toplice in Karlovac—Ozalj zadržati v nedeljo dne 4. oktobra 1936. Na progi Ljubljana gl. kol.—Kamnik mesto vozi ob nedeljah in praznikih mesto dosedanjega izletniškega vlaka št. 8419 nedeljski potniški vlak št. 8417.

Državni upokojenci se opozarjajo, da po določilih čl. 30. Uredbe o osebnih in rodbinskih dokladi iz leta 1935 ni treba s »Prijava« za prejemanje te doklade, ki jo morajo vsi državni upokojenci predložiti finančnemu ravateljstvu v Ljubljani v prvi polovici meseca oktobra, prilagati dokaze o lastnosti glede dejstva, navedenih v prijavi. Vsak je sam odgovoren za podatke v prijavi s posledicami, navedenimi v čl. 31. te uredbe. Odpadejo torej potrdila davčnih obveznosti, kakor tudi podpisani dveh državnih uradnikov (upokojenec), ki jamčita za pravilnost navedenih podatkov, kar vse je bilo prej predpisano. Finančno ravateljstvo je že v časopisih uradno razglasilo, da lahko vsak poda prijavo v obliki navadne vloge, ker oblika prijave po čl. 29. ni predpisana, mora pa odgovarjati predpisani členov 29. do 31. te uredbe. V svrhu olajšave je Društvo drž. upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani založilo obrazec take prijave, ki odgovarja vsem omenjenim predpisom s potrebnimi navodili vred, tako da je vsak obvarovan nadaljnjih neprilic in neveseljenih posledic, če se natančno ravna po navodilih in vsebini te tiskovine. Ker vsebuje prejšnja fiskovna določila, ki niso več veljavna, je stari obrazec neraben in neprilopen.

Kdor se želi splošno izobraziti in dobiti vpogled v svet, naj se uči mednarodnega jezika špansko! V petek, 2. oktobra t. l., bo odprl »Klub esperantistov« v Ljubljani v svojem prostoru na Cankarjevem nabrežju 7. I. nad. začetniški tečaj. Začetek ob 20 uri. Učnina minimalna.

Poziv Ljubljancem!

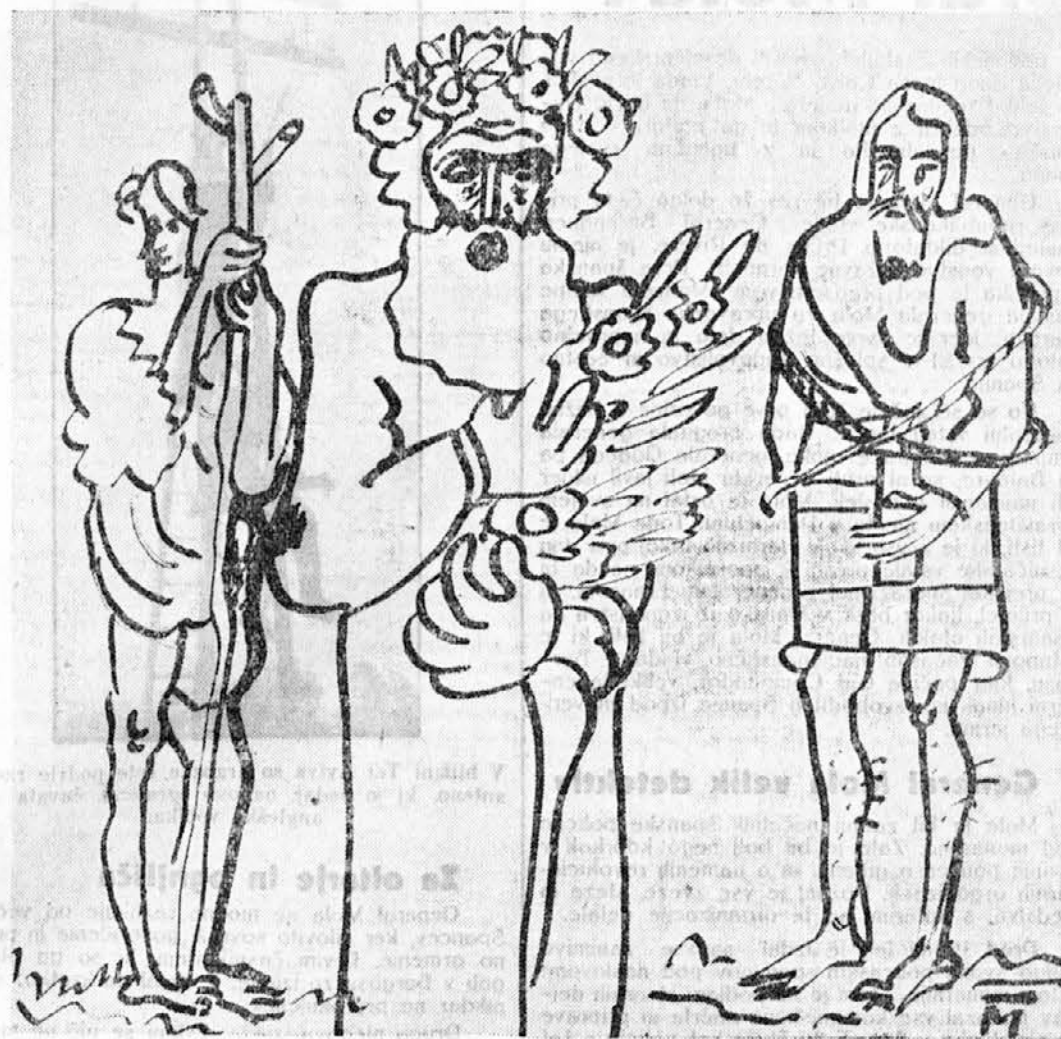
Na obeh bregovih naše Ljubljane žive siromašni in premožni ljudje, brezposelni in zaposleni. Ti dve skupini občanov živita vsaka svoje, povsem različno življenje. Rečevež in brezposelnih skrbi dela boj za najnujnejše življenske potrebe, boj za obstanek. Tem Ljubljanskim prebivalcem ni usojeno veseliti se življenja, njim malokdaj posije sonce v dušo. Ali more oni, ki ima kaj, ki ima svoj stalni vsakdanji kruh, ki sme delati, ali more zapreti svoje srce revežem in brezposelnim? Ali sme zijati med obema slojema tak prepad? Premostiti je treba ta prepad, premostiti z ljubeznijo, z usmiljenjem in radodarnostjo. Naj bo kot simbol te potrebne premostitve poziv mestne občine, da v prvih dneh oktobra plača vsak svojim razmeram primeren prispevek za siromake in brezposelne ob prehodu preko kakega ljubljanskega mosta.

Nekdaj so pobirali na mostovih mostnino, da so krili stroške vzdrževanja mostu. Mestna občina bo pa pobirala prve dni oktobra in naslednjih mesecev prostovoljne prispevke za reveže; naj bi bila ta prostovoljna mostnina oddolžitve boljše situiranih Ljubljancem našim revnim občanom. Kdor bo plačal ob prehodu preko mostu prispevek, bo za tisti dan dobil poseben listek. Kdor pa more, naj daruje tudi večkrat. Nabiraleci bodo zbirali denar v hranilnike, ki bodo ob gotovem času izpraznjeni in bo uradno ugotovljena nabrana vsota.

Darujmo vsi, vsak po svojih močeh!

Naročajte in širite
„Slovenski dom!“

„Kralj Lear“ v ljubljanski drami

Kralj Lear Edgar (Jan) Kralj Lear (Levar) in oslepljeni grof Gloucester (Lipah).

Tajna družba ponarejevalcev, kovancev

Ljubljana, 29. septembra.

Prav v času, ko so orožniki maja v Velesovem na Gorenjskem prijeli premetenega ponarejevalca 50- in 20 dinarskih kovancev Jakoba Gaberška, 64 letnega brezposelnega ključavničarja in skitaleca, ko je pri kovcu Munihu prošil za podporo, so bili silno razširjeni dobro izdelani falzifikati 50- in 20 dinarskih kovancev. Prebrisani ponarejevalci so jih spravljali v promet na najrazličnejših krajih Slovenije, tako na Stajerskem, po Dolenjskem in Gorenjskem. Celo na Notranjskem so dobili slične falzifikate. Take falzifikate so našli tudi pri aretiranem Jakobu Gaberšku.

Varnostne oblasti so dognale, da je Gaberšek, ki je nekaj časa stanoval pri svojem bratu v Vevčah, nekega dne spomladaj skrivnostno izginil z nekim znancom, ki ga je bil obiskal. Odsla sta v Maribor. In tu so domnevali, da je Gaberšek imel tajne sestanke s ponarejevalci in da je ponarejene kovance najbrž tam sam izdelal, odnosno jih prejel v razpečevanje. Dokazati mu niso mogli, ker je Gaberšek vztrajno molčal in ni hotel izdati niti najmanjše stvari. Venomer je le trdil, da se je sestal z znancom, ki sta bila skupaj zaprti v mariborski kaznilnici in da sta se domenila, da bosta prodajala razglednice. Znanec, ki je baš dober fotograf in risar, naj bi delal razglednice, on Gaberšek pa naj bi jih okrog prodajal. Ta »kšeft« pa je bil slab.

Državni tožilec, kakor smo že poročali, je Jakob Gaberška obtožil novega zločina ponareja-

nja 50- in 20 dinarskih kovancev. Svojo obtožbo je temeljil na dejstvu, da je Gaberšek prvotno ponarejal le »petakone« t. j. 50 dinarske kovance, ne pa drugih in da so ti falzifikati mnogo bolje izdelani, ko pa oni, ki so bili predmet razpravi leta 1934. Jakob Gaberšek, ki je nekoliko gluhi, ostrega pogleda in inteligentnega obraza, se je krčevito bnil in trdil v svojem obrambnem govoru: »Ko bi, fofvš« dnar ven dajal, ne bi hodil tako raztrgan okrog, bi bil bolj eleganten. Spravil sem te kovance za zid pokopališča pri Sv. Križu. Očistil sem jih z apnom, da so se svetili. Nosil sem jih seboj za spomin in da bi pazil, koliko časa ostanejo lepo svetli. Ne bi kruha po Gorenjskem prošil, ko bi denar ven dajal. Prosim vas, gospodje sodniki! Ali je to kaznivo, četudi ponarejeni denar seboj nosim?« Sodna komisija, ki je šla nekaj dni po aretaciji ugotavljat kraj, kjer naj bi bil zakopan Gaberškov zaklad, ni na mestu pri pokopališču našla ničesar odkopanega. Tudi razne priče so izpovedale negativno.

O sodbi smo že poročali, Gaberšek se je potrkal na prsa in pristavil: »Jaz sem delaven človek. Če sem denar pri sebi nosil, vendar ni kaznivo. Ali me hočete na vsak način notri potlačiti?«

Varnostne oblasti se nadalje poizvedujejo po tajni družbi ponarejevalcev. Ti so izdelali izredno dobre falzifikate, ki jih na prvi pogled ni mogoče ločiti od pravih. Celo napis ob robu 50 dinarskih kovancev se je izborno posrečil. Koliko je teh falzifikatov v prometu, še ni mogoče točno ugotoviti. Doslej so jih dobili okoli 25.

Velike dražbe na vidiku

Ljubljana, 29. septembra.

Boben poje ... Kljub vsem zaščitnim zakonom in znakom izboljšanja gospodarskih prilik se javne prisilne dražbe zelo množijo. Kakor smo že pred dnevi omenili, je za oktober in do srede novembra razpisanih 20 dražb nepremičnin, ležečih v mestu in okolici. V daljni okolici pridejo na dražbo posestva, ki niso bila deležna dobrot zaščite. V mestu bo na dražbi prodano 7 hiš, odnosno vil, dalje večje obratno poslopje in več stavbnih parcel s prav ugodno lego v središču mesta.

Vseh 20, na dražbo prihajajočih nepremičnin celotna vrednost je cenjena na 6.084.880 din, za nje pa je določen najnižji ponudek na 3.549.218 dinarjev.

Hiše in stavbne parcele v mestu samem so cenjene na 5.081.527 din z najnižjo ponudbo 2.795.482 din. Med drugimi pridejo na dražbo tudi veliki obratni objekti in vile.

Na okrajnem sodišču se bo vršila 1. oktobra dražba vile št. 6 v Strekljevi ulici, spadajoča pod

vl. št. 292 k. o. Gradišče predmestje. Vila je obremenjena z dvema hipotekama po 750.000 din in 45.250 din. Cenilna vrednost 527.274, najnižji ponudek 400.000 din.

Na Poljanski cesti pride 15. oktobra na dražbo hiša št. 12, stara nad 100 let, a na zunaj dobro ohranjena. Cenilna vrednost 1.565.000 din, najnižji ponudek 783.500 din. S hišo pride na dražbo tudi 8 stavbnih parcel v skupni cenilni vrednosti 1.340.952 din z najmanjšim ponudkom 670.466 din. Hiša s parcelami je obremenjena za približno 1.900.000 din.

Na dražbo 23. oktobra pride dalje neko obratno poslopje z avtogarajo, ki se nahaja v Spodnji Siskli, ter je last neke družbe z omejeno zavezo v Ljubljani. Poslopje je obremenjeno z bančnim posojilom v znesku 141.800 din, za katero plačuje družba 13% obresti. Ta objekt je cenjen na 357.900 dinarjev, najnižji ponudek pa je določen na 168.695 din.

Kakor je pričakovati, bo soba št. 16, kjer se navadno vrše prisilne realne dražbe, oktobra močno oblegana od interesentov in dražiteljev.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 29. sept. 12.00 Slavni tenoristi (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Vesel opoldanski koncert (Radio-orkester) — 14.00 Vreme, orzja — 18.00 Koncert radio-orkestra — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Naši bolniki in vprašanje socialnega zavarovanja (dr. Milutin Zelič) Belgrad — 19.30 Foersterjev venček narodnih na ploščah (poje pevski zbor »Ljubljana« s spremljeval. Radio-orkestra) — 20.00 Glasbeni spored naše postaje v novi sezoni (glasb. referent g. dr. Anton Dolinar) — 20.10 Zmagovalec z letošnjega nagradnega tekmovanja harmonikarjev (nastopijo gg. Lokovšek Vilij, Menard Radio, Gorišek Edvard, Kozar Edvard in Mavrič Andrej) — 21.15 Koncert moškega zbora društva »Sloga« — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Muzikalne malenkosti (Radio-orkester) — Konec ob 23. uri.

Drugi programi

Torek, 29. sept. Belgrad I: 19.50 Narodne pesmi — 20.30 Ravelove skladbe — 20.40 Operne arije — 20.55 Čajkovskega skladbe — 21.25 Violini — 21.35 Laha glasba — 22.00 Radijski orkester. — Belgrad II: 20.00 Slatina Radene (Djordjevič) — Zagreb: 20.00 Sirolini izri »Stanne« in »Grabancija« — Dunaj: 20.00 Variete — 22.10 Orgle — 23.00 Jazz. — Budimpešta: 19.30 Operni orkester — 21.00 Čiganska glasba — 22.05 Salonski orkester — 23.30 Chopinov skladbe. — Trst-Milan: 17.15 Komorna gim-ba — 20.10 Wagnerjeva opera »Moistri pevel« — Rim-Bar: 17.15 Vokalni in instrumentalni koncert — 20.40 Igra — 22.30 Plesna glasba. — Prag: 19.45 Potpuri — 21.00 Radio-orkester — 22.15 Vokalni koncert — 23.00 Bachov preljudi. — Varšava: 19.00

Maribor

Mariborsko gledališče otvori novo sezono v četrtak 1. oktobra z znamenito Tolstojevsko dramo »Zivi mrtveci«. Delo je nastudiral glavni režiser J. Kovič, v glavnih vlogah na nastopijo Kraljeva, Rasbergerjeva, Nakrst in Gorinšek. Nastopil bo tudi zbor, ki bo pel originalne ruske pesmi. Blagajna še vedno sprejema abonente.

Novi grobovi. Po dolgi bolezni je umrl 36 letni carinski kontrolor g. Joško Povalej, sin finančnega ravnatelja v pok. dr. Povaleja. Pogreb blagega pokojnika bo v sredo popoldne ob treh na pokopališču na Pobrežju. — V Tattenbachovi ulici je umrl 76 letni upokojeni sodni nadoficijal gosp. Ivan Lubec. — V bolnišnici je umrl 14 letni Alfonz Veronik. Naj v miru počivajo, svojem naše sožalje.

Bogoslovno učilišče v Mariboru prične šolsko leto 1. oktobra. 2. oktobra bo vpisovanje, 3. rekollekcija, 4. otvoritvena služba božja in 5. oktobra pričetek predavanj.

Opozarjamo na razstavo Slomškovega kipa, ki ga je izdelala umetnica Karla Bulovčeva. Kip je razstavljen v Grad. Vstopnina 2 Din, obiskovalci v skupinah 1 Din.

II. Mariborski sadni sejem se bo letos vršil od 3. do 5. oktobra v prostorih pivovarne Union. Sejem bo združen z vinsko in mlekarstvo razstavo ter z razstavo kmetijskih strojev.

Celjske novice

Celje, 28. septembra.

Pleskanje mostne železniške konstrukcije pod voza pri hotelu Pošta. Železniška uprava izvršuje sedaj pleskanje železniške mostne konstrukcije pri podvozu pri hotelu Pošta in se zato opozarjajo vsi vozniki in pasanti, da v izogib nesreč upoštevajo cestno policijske predpise.

Napeljava vodovoda na Dečkovo cesti. Ker je ostal prvi razpis brez uspeha, razpisuje mestna občina ponovno oddajo celokupnih gradbenih in instalacijskih del in dobave za podaljšanje glavne vodovodne cevi premera 80 mm po Cesti na Dobravo od bivše mestne meje, Komenskega ul. 14, do hiše g. Jarha ob Dečkovi cesti. Pravilne prošnje vlagati do 2. oktobra v vlačišču mestnega poglavarstva.

Zadnji glas z jesenskih gor

(Nadaljevanje.)

Postscriptum

Če se ozremo po naših domačih gorah, bomo videli, da imamo še po 1000 metrov visoke stene, ki so proste; ni še smeri preko njih. Dolga vrsta je takih, ki so visoke 600 ali 500 metrov. Pri tem stanju prav gotovo še ni prišel čas, da bi se posiljale v tuje kraje ekskurzije, kaj šele ekspedicije. Na ta način je ves boljši plezalni kader na tujem, tuji pa prihajajo ta čas k nam in pobirajo prvenstvene vzpone. Letos tega slujaja sicer ni bilo. Toda zadnji dve leti so tuji registrirali v Julijskih Alpah vse pomembnejše vzpone, tako severno steno Travnika (Aschenbrenner in Tiefenbrunner), severozapadni raz Široke peči (oba Dibona); tu je bil sicer tudi Joža Lipovec zraven, ali tujina pozna vendarle Dibone bolj kot njega), Frdamane police itd.

Nivo, na katerem je danes naša domača alpinistika, nekako odgovarja predvojnemu v Gesänse ali v Wilder Kaiserju ali, če hočete, tudi v Dolomitih. Prava, tehnična plezarija je šele v povojih in jo je faktično nekoliko upeljala šele znamenita vrtev Režek-Modec v Kamniških Alpah. Kakor drugod, čeprav smo povsod zadaj, se tudi tu širokoustimo, da smo »z ramo ob rami« najboljšim alpinističnim nacijam sveta. Zato le v našem časopisu lahko beremo take neorientirane naslove »Dali će skoro neki Jugosloven sudelovati u stranjo ekspedicijo na Himalajus in take stavke »da su naši planinci zaprepastili švajcarske alpiniste, penjući se sami na visove Matterhorna, Monte Rosea itd. Dejstvo je, da pri nas še ni nastopila ona generacija, ki je v prvih povojnih letih, od 1920, dalje v Nemčiji in Avstriji plezarijo razvila na tako sijajno stopnjo, kopno plezarijo mislim, da je bila logična posledica in nadaljevanje prehod iz kopne skale v sneg in led, — nič drugega kot nujna, ne preuranjena posledica razvoja. Pri nas popolnoma manjka generacija, ki so jo tam reprezentirali imena Roland Rossi, Sixt, Solleder, Lettenbauer, Hackmeyer, Deitele, Horeschowsky in drugi. Začetek resnega plezanja v naših gorah predstavljala šele ime dr. Klementa Juga, in to ime je komaj dobrih deset let staro. Dokler stoji vzhodna stena Prisanka, zahodna stena Rakove špice, direktna severna stena Široke Peči, severna stena Rjavine in v Julijskih Alpah nepregledna vrsta drugih eminentnih problemov ter v Kamniških direktna severna stena Planjave, severnozapadna stena Stajerske Rinke in zlasti najtrudovratnejši usodni problem celotne naše plezarije — severnozapadna Rzenika, tako dolgo se še ne bomo smeli valjati po medvedovi koži in svoje ime izgovarjati v isti sapi z znanimi tujimi. Vrstice, ki smo jih tu napisali, so sicer bolj lepe in neprijetne, toda resnične. Zakaj bi hlinili slepoto in ne pogledali dejstvom pogumno v oči?

Problemi, razen nekaterih, dozdaj bolj slujajno se nepreplezanih, lažjih zadev, so problemi ter delo bližnje bodočnosti. Toda ti problemi so toliko težki, da se nadnje ne bo smelo hoditi s praznim želodcem, s slabo opremo in nezadostno fizično kondicijo. Slabo hranjeni ljudje, ki so si bili doslej prisiljeni kvariti želodec z »vaseršpaceljnic«, suhim kruhom in kilometrsko salamo, tu morajo odgovoriti ali pa se nad te probleme sploh ne spravljajo. Posledica je, da težke, še nepreplezane stene čakajo menda tujeve, da jih bodo prelezli in se bahali s uspešimi čini pred ostalim kulturnim svetom. Čudno, da bi naš narodni ponos kaj takega lahko mirno prenesel! Posebno lepo spričevalo za nas to ravno ni, brez dvoma!

Merodajni, javni faktorji naj bi, kakor smo že rekli, podprli mlada stremeljenja, — predvsem gnotno! Dejal bi kdo: »Doma principijelno nobenih podpor! V domače gore lahko pride vsak za svoje denarje! To stališče je popolnoma zgrešeno, napačno in celo krivično. Organizirati, podpreti ambiciozne dvojke ali trojke (plezalci so normalno ekskluzivna družba) — to je potrebno! Ob vsaki priliki, ob vsakem naskoku mladim družbam prilizno pomagati — to je naloga poklicanih. Potem se bo naša alpinistika razmahnila, da bo veselje. In, ko bomo doma vse aktualne stvari pospravili, ko se bomo v vseh oziirih spopolnili, tedaj bo sam od sebe prišel čas, ko bo ta naša alpinistika postala uspešen rival svetovnim — in kjerkoli!

(Konec)

Kdo je general Mola?

Don Emilio Mola, general španske infantrije, je star 55 let. General Mola je zelo visok, koščen in tenak in je skoraj za glavo večji od generala Franca. Ima velike roke in še daljše noge. Njegov, prsteni obraz je zanimivo razoran in naguban, ušesa so podaljšana, usta so široka, toda ušnice so tanke. Pogled mu je skrit za čisto majhnimi stekli naočnikov, ki imajo staromodni, jeklen okvir. Glavo nosi zmeraj pokrito s ploščato čepico khakijske barve. Spodnji del njegovega obraza je tako širok kakor čelo.

Torej vidimo, da je general Mola po svoji zunanosti docela podoben Angležu. Angleška je na njem tudi ravnodušnost, o kateri si pripovedujejo Španci čudovite zgodbe, ker je ravnodušnost pri španskem človeku nekaj nepoznanega in nemogočega. Toda ta njegova ravnodušnost in navidezna suhost ter dolgočasnost ni pogosto drugega, kakor prikrita nežnost ter obvladovanje samega sebe.

General nosi khakijsko uniformo in pas z zlatimi resami, ki kažejo njegovo poveljniško službo. Noša generala Mole ni niti malo izbrana ali elegantna. Njegova obleka je na videz zmeraj malo zmečkana in zmeraj se zdi, da mu je tudi prevelika. Žepi se mu pobešajo in štrle od obleke stran, ker ima v njih zmeraj polno denarja.

Toda pravi značaj njegove osebnosti se ne kaže v teh brezpomembnih malenkostih, marveč v njegovih očeh, ki z enim samim dolгим pogledom povedo vse kaj se godi za tem mrzlim ledenim čelom. Za njim živi viharja in od skrivnosti težka duša, ki jo vso prešnja zavest o poslanstvu in ki je izoblikovana enkrat za vselej.

Pravijo, da je na njem nekaj neizbrisnih znakov, ki jih človeku pusti čudna in fantastična baskijska pokrajina. Tu se vidi, kako pokrajina oblikuje človeka in mu vpiše svoje značilnosti.

Križarska vojna generala Mole se je začela iz Pampelune, kakor je iz Pampelune začel svojo križarsko vojsko Ignacij Lloyolski.

Ignacij Lloyolski, blesteči in elegantni oficir, je ležal tukaj bolan, ko so mu Francozi pri obleganju Pampelune zlomili nogo. Tudi na njega je ta trdnjava in ta pokrajina delovala tako, da je šel vase in preokrenil svoje življenje za novo poslanstvo, katero mu je naložil papež Pavel III., naj ustanovi najznamenitejši in najuglednejši španski verski red.

Ti spomini se človeku nehoče vzbude, ko razmišlja zgodovino in narodno izročilo, katero vedujo vsi generali Mole, kjer igra on tako ološčino vlogo.

Mola, velik vojak Španije

General Mola je bil guverner v Pampeluni, glavnem mestu Navarre, v trenutku, ko je francoska, napol boljševiška vlada dala po svo-

jih policijskih častnikih umoriti desničarskega voditelja dona Josea Calva Sotela. Vlada je mislila, da lahko računa na generala Mola, da bo to zločinstvo odobril z molkom in ga podprl s svojo vojaško genialnostjo in z ugledom svojega imena.

General Mola je bil res že dolgo časa pristavil republikanske vlade. General Berenguer, naslednik diktatorja Prima de Riverre, je njemu poveril vodstvo državne varnosti. Prva španska republika je pod predsedstvom Manuela Azana poslala generala Mola za upravitelja španskega Maroka, kjer je svoje težko delo in neprijetno nalogo izvršil v splošno zadovoljstvo in častno za Španijo.

Ko so se začele širiti prve govorice o bližnji generalni vsotji ter je vlada pregnala generala Franca na Kanarske otoke, generala Godeda pa na Balearce, se ni proti generalu Moli javil nikjer niti najmanjši pomislek. Mola je ostal na svojem upraviteljskem mestu v Pampeluni. Toda Mola je bil tisti, ki je z vso svojo garnizijo takoj prvi dan desničarske vstaje prešel k upornikom, ne da bi se prej kaj sporazumel z generalom Francom, ki je priletel, kakor blisk v Maroko iz izgnanstva na Kanarskih otokih. General Mola je bil tisti, ki je ustanovil začasno nacionalistično vlado v Burgosu, kjer počiva Cid Campeador, veliki legendarni junak in osvoboditelj Španije izpod maverškega jarma.

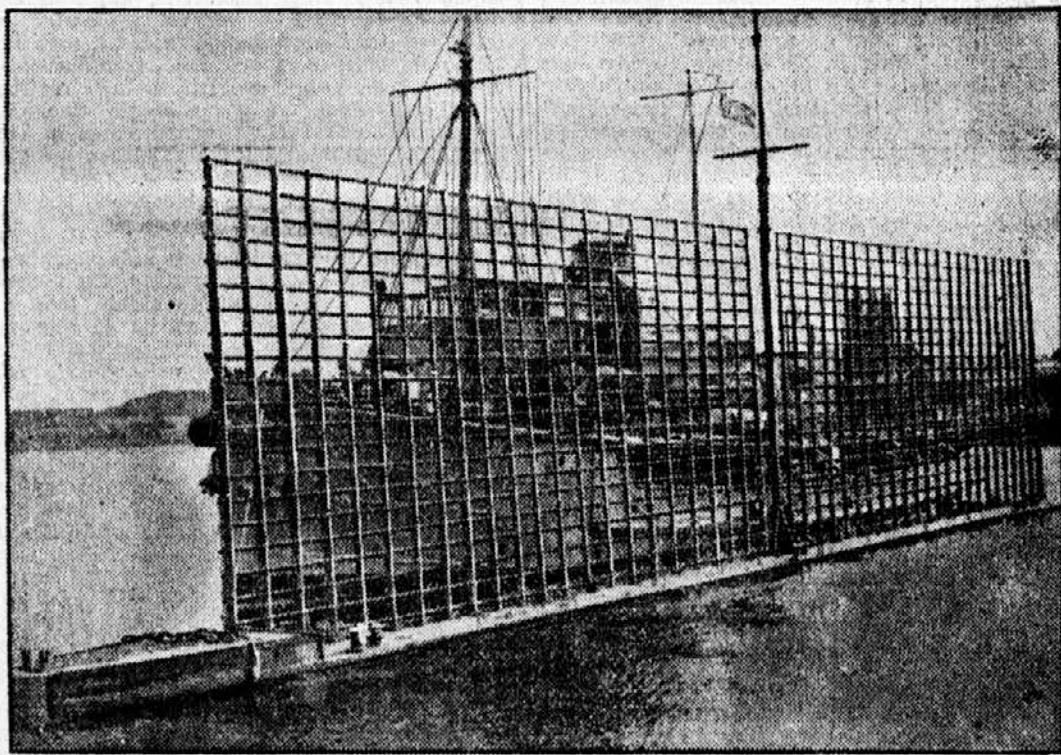
General Mola velik detektiv

Mola je bil zadnji načelnik španske policije pod monarhijo. Zato je bil bolj nego kdorkoli v Španiji poučen o gibanju in o namelih revolucionarnih organizacij. Poznal je vse zveze, steze in sredstva, s katerimi so te organizacije delale.

Pred štirimi leti je izdal nadvse zanimivo knjigo svojih policijskih spominov pod naslovom: »Zlom monarhije«. Tam je na podlagi stvarnih dejstev pokazal vse komunistične načrte in priprave za revolucijo v Španiji, ki jih je kot policijski šef nadvse dobro poznal. Pokazal je, da bi te priprave lahko kljub nasprotnemu prepričanju javnosti povzročile težke pretrese. Točno je očrtal pogubno pot, po kateri temne sile vlečejo Španijo v prepad od padca monarhije. Njegova knjiga se konča tako-le:

»Ko je Hernan Cortez pristal v Mehiki, je sežgal svoje lesene ladje, da bi svojim preplašenim ljudem vzelo vsako upanje na vrnitev. Mene pa prevzema želja, da bi tako storil s svojimi iluzijami.«

Da si republikanska vlada ni upala ničesar ukreniti proti generalu Moli, je bilo tudi zato, ker mu je mislila poveriti spet vodstvo javne varnosti v državi, če bi prišlo do kakšnega spopada z desničarji.

Takole tarčo so postavili na morju pri Irvengodenu na Škotskem, kjer so se vršile velike strelske tekme angleške mornarice.

V bližini Tel Aviva so arabske čete podrle radio-anteno, ki jo sedaj, nanovo zgrajeno, čuvata dva angleška vojaka.

Za oltarje in ognjišča

General Mola se močno razlikuje od večine Špancev, ker silovito sovraži govorčenje in prazno grmenje. Prvim častnikom, ki so ga oblegali v Burgosu za izjavo, je dejal na kratko: »Jaz nikdar ne prerokujem.«

Druga njegova izjava: »Meni se nič ne mudi. Wellington je oblegal San Sebastian 63 dni, jaz ga lahko prav tako dolgo.«

V Irunu je proučeval najprej štirinajst dni dolgo, kakšne so razmere v ozemlju, kakšne so možnosti za križje in za prodiranje. Po dolgih premišljevanjih je dal na zadnje kratko povelje:

»Vzeti Irun, ali pa umreti.«

To je človek, ki ga niso prepoznali ne Azana, ne boljševiki iz njegove okolice. Niso ga spoznali ne španski aristokraci in še manj frakarski socialistični voditelji.

Ko je vrgel v Španijo geslo »Pro aris et focis!« — »Za oltarje in ognjišča, kar vsebuje ves smisel njegovega boja proti moskovskemu orientalskemu divjaštvu, so tedaj Azana in njegovi mislili, da Mola ni nič drugega, kakor slumeški general, podoben v svojih težnjah španskim socialističnim prerokom. Mislili so, da ga bodo ustavili in mu zaprli usta s tem, če mu ponudijo korito v ministrstvu vojne.

Mola je pa na madridske ponudbe kratko brzojavil:

»S tem, da je vlada dala umoriti Calva Sotela, je časa prekipela in vlada se je sama ubila.«

Človek reda

Mola je človek reda in žrtuje za red vse. Ko je prišel v Burgos, je izjavil:

»Delavcem dam uro časa v premislek, da se vrnejo takoj na delo.«

In v resnici se je v vsem Burgosu čez eno uro pričelo delo.

Mola rad poudarja, da pri njemu, katerega hočejo proglasiti za upornika, vlada red in ravnodušnost. Ali morejo to trditi o sebi socialistični stremuhi iz Madrida, katerim pada glava z ramen zdaj, ko jim gre za kožo in ki so zaupali zunanje ministru Alvarezu del Vayu, temu glasovitemu bivšemu poslaniku v Mehiki, ki je za mehiške šole pisal učne knjige, v katerih človek lahko bere fakale življenjske navodila: »Otrok, nikar ne spoštuje staršev, saj veš, da ti prepovedujejo vse, kar ti ugaja. Starši moraš preklinjati.« Taki ljudje očito Mola, da je upornik, da je sejalec nemira in nerada...

Ce je Mola dober vojskovodja, pa ni nič slabši diplomat in nič slabši mojster v ravnanju z ljudmi. V vsej njegovi vojski, kjer se gnetejo redni vojaki, civilna garda, Francovi marokanski legionarji, španski falangisti, ki jih je organiziral

sin Prima di Riverre, dalje preprosti kmetje in predvsem karlistični oddelki iz Navarre, vlada povsod isti red in ista disciplina.

Karlisti so po številu najmočnejši. Ti so pravi križarji v boju z rdečo revolucijo. Na svojih oblekah imajo naše krvave križe in glavo jim pokriva rdeča čepica, ki ji pravijo requete in ki žari v soncu kakor mak. To kaže najboljši, kakšen mojster nad ljudmi je Mola, ki zna v tej zmedi držati disciplino tako, da vsak pedeni zemlje, ki ga je treba vzeti rdečim, pade natančno na določeni dan in ob določeni uri.

»Španija je umirala«, je dejal Mola s priimkom »Molčeči«.

Toda umrli ni hotela in zato sem se postavil na čelo pampelunske garnizije, ki je bila pred sto in sto leti skala, ob kateri se je razbila sila Mavrov.

Ves svet je razumel, kaj je Mola »Molčeči« hotel s tem povedati.

Tisti dan, ko so po zavzetju Iruna čete generala Mole razvile špansko narodno zastavo na mostu med Francijo in Španijo, je Azana, ki je hotel kupiti Mola, poveril vlado španskemu »Lieninu« — Largu Caballeru. To dejstvo je dalo vojni, ki sta jo začela proti azijskemu Moli in Franco, značaj križarske vojne, kakršne je Španija vojskovala proti navalu azijskih ljudstev pred stoletjih. Španija je po osemsto letih kljub temu, da leži na najbolj oddaljenem koncu Evrope, spej poklicana na branik Evrope pred poplavo rdečih azijskih čel.

Ce so se Španci tega zavedali, je to v glavni meri zasluga generala Mole »Molčecga«.

Anglež deli francoske kolonije

V istem listu pa londonski dopisnik Karleboch opisuje vtis, ki ga je napravila v Londonu vest, da bo tudi Poljska nastopila z zahtevu, da se ji dajo kolonije. — Karleboch opozarja nato, da angleško konservativno časopisje v svojih političnih komentarjih o kolonialnem vprašanju opozarja na poljsko nemški sporazum. Ta del angleškega časopisja je uverjen, da bodo Nemci podprli Poljsko v njihovih zahtevah, na drugi strani pa bo zopet Poljska pomagala Nemčiji. Karleboch piše, da mu je visoki angleški politik — kate-rega ime pa ne more izdati — med drugim tudi tole rekel: »Poljska brez dvoma ne misli v svojih kolonialnih zahtevah na angleške kolonije, ker dobro ve, da ji Velika Britanija ne more odstopiti od svojega teritorija. Poljska v tem pogledu nima nobenega sporazuma niti z Nemčijo. Vsa poljska akcija je po mojem nazoru naperjena proti Nemčiji in proti Hitlerju. Ker čim več narodov bo prišlo s svojimi kolonialnimi zahtevami, tem manjše je upanje Nemčije, da bi ona prodrla s svojimi pretenzijami. — Poljska konkurenca predstavlja za Nemčijo težak udarec. Če zahteva Poljska kolonije, potem misli predvsem na francoske, ker Francija ima v Afriki teritorije, katere bi mogla odstopiti drugi državi.« — Iz te izjave dopisnik židovskega lista zaključuje, da bo Nemčija kakor kaže zahtevala angleške kolonije, med tem ko bo Poljska zahtevala francoske.

Važno!

Novo!

Dr. IVAN PREOGL

**Osnovne črtice
književne teorije**

broširano Din 24.—

Dr. ANOELA PISKERNIK

**Slovarček slovenskega
in nemškega jezika**

s slovnikiški podatki za Slovence

broširano Din 20.—, vezano Din 30.—

**IUGOSLOVANSKA KNJIGARNA
v Ljubljani**

Zeleni pekel

Ko smo se osemnajst ur pripravljali in korakali, smo ob desetih v svetli mesečni noči čisto nenadno dospeli do tega prvega nemirnega pekla. Španja smo nujno potrebovali in svoje mreže pritrdili na podpornike, odprte lope.

Cez dobrih deset minut nam je koža že kar gorela in glave so nam brnele. Mreže, ki so nam zadostavale, da smo se branili komarjev, so se tukaj izkazale za nepotrebne. Z razširjenimi krili so ihenke švigale skozi zanke v mreži.

Po kratkem času smo Urrio, Bee Mason in jaz trčili skupaj blizu goveje staje.

Iz staje nas je pozdravila čreda dolgorogih zaspanih volov z glasnim brundanjem. Nihče od nas ni izpregovoril niti besede, molče smo stopili v gozd; navdajalo nas je vroče upanje, da bomo kje vendarle našli miru in pokoja.

Kmalu smo prišli do pripravnega mesta, razburjeni stekli nazaj do stražnice, da bi vzeli svoje mreže. Toda medtem so tudi mušice raziskovale pokrajino in so, ko smo se vrnili, že čakale na nas.

Do smrti utrjeni in brez vsakega poguma smo se zapodili po strmem bregu do malega potoka in se skrili v trtikovju. Da bi se slekli, se nam je zdelo prenaporno, zato smo to reč pustili.

Ko smo se vrnili nazaj v koč, smo se o tej nalogi začeli razgovarjati s stražnikom, ki nam je povedal, da se nanjo ni še nikdar navadila in sprijaznila živa duša. Edina možnost, da bi človek zaspal, je dajala tako gosta mreža proti komarjem, kakršno je imel on ali pa Tigrovec. Mreža pa mora biti skoraj brez luknjic.

Potrti smo se vdali v to, kar se nam je zdelo neizogibno ter nemirno postopali po jasi in se sprehajali sem in tja, mesec pa je počasi zahajal za črno steno gozda. Nastopila je težka in globoka tema.

»Glave pokoncu,« nas je Urrio začel tolažiti, ko smo že uro ali dve korakali po jasi. »Veter prihaja.«

Medtem ko je še govoril, je blizu koč nenadno zaplamenela žepna svetiljka in Tigrovec glas je zadonel do nas.

»Jaz sem se naspal,« je vpil, »zdaj pa lahko vidva menjate se ležeta v mojo mrežo.«

Da bi ponudbo sprejela, to nama je prepovedoval ponos. Vsi trije smo bili na svoji prvi ekspediciji po tropskih pokrajinah skupaj in nismo še imeli prilike, da bi bili preizkusili svojo vztrajnost in odpornost. Zato smo zaklicali nazaj Tigrovca, da smo docela zadovoljni in smo svoje romanje po temi nadaljevali. Tigrovec je z lahnim, porogljivim nasmehom legel spet nazaj spat.

Ker ihenk nismo poznali, smo menili, da bomo proti jutru našli mir pred njimi. Toda njihovi krvoločni nagoni so s svetlobo še rasli.

Do smrti zaspani in trudni smo zgodaj zjutraj mimogrede pozajtrkovali kar med hojo po

jasi. Ko smo srkali kavo, smo te zle duhove odbijali in se jih branili z vejami in rokami.

Dali smo stražniku malo whiskyja, pa nam je pod blagodejnim vplivom žganja pripovedoval o nekem drevesu, ki mu pravijo palo santo, sveti les, čigar dim baje preganja ta nadležni mrčes. Žal je svojemu pripovedovanju pristavil, da rase najbližje tako drevo šestdeset milj daleč. Zato smo sklenili, da gremo takoj na pot, vole pa smo pustili, naj vlečejo prtljago za nami, kakor se jim pač ljubi.

Odjezdili smo, toda bili smo tako utrjeni, da smo omahovali v sedlu in smo morali zbrati vse sile, da smo ohranili ravnotežje.

Tako smo jahali ves dan milje in milje daleč v žarečem soncu.

Nenadno se je pripetilo nekaj čudnega.

Narava nam je vrnila naše izčrpane moči, naredila naša telesa elastična in žilava. Z neba se je vsul drugi deževni nalič. Razdraženost in utrjenost, ki sta naš do zdaj silili k molku, da ne bi s kako besedo izdali svoje utrjenosti, sta izginili. Pred nami se je odpiral nov svet, žareč in brezskrben, kakor ga nismo poznali. Prepevali smo in se šalili. Sile, ki nam jih je dal na novo dež, so poživilje tudi naše zdelane živali. V podzavesti smo se čutili našim živalim za stopnjo bližji. Nežna koža omike se je zdebelila, obdajala nas je druga, debelejša in neobčutljivejša koža. Prejšnja tenkočutna boleznost je odpadla. Toda ta misel nas ni motila. Potovali smo venomer po kraljestvu živali, zato se nam je zdelo samopravično, da smo se polagoma naučili čutiti, ka-

kor one. Naša srca so hitreje utripala. Kar na mah se nam je življenje zdelo spet izborni in vredno, da ga živimo.

Pozno ponoči smo dospeli do drugega fortina. Obdajala so ga močvirja in zamolki klic volovskih žab je zvenel skozi tihi zrak. Mrzla medla luč polne lune je žarela na bel neogrnjen prostor, ki so ga obdajale indijanske kočice. Čez močvirje je do teh koč držal star lesen most iz gozdnih sonc.

Trdnjava je stala na otoku, ki ga je obdajalo močvirno ozemlje. Na otok je človek prišel po nasipu. Z obeh strani je vstajal vonj stoječe vode, pomešan z bodečim smradom gnijočega rastlinstva. Nad vsem je bremenilo ozračje skoraj gledališke neresničnosti.

Komaj smo se zavihteli iz sedla, so že ihenke planile na nas, nam opikale kožo, da je bila podobna eni sami rani in nagnale skoraj v blaznost. Takoj nam je bilo jasno, da nas čaka druga nemirna noč. Toda v našem, skoraj živalskem čustvovanju se nam je to zdelo nekam lahko.

Cez nekaj časa je Urrio izginil. Bee Mason in jaz sva ga nazadnje našla, kako leži v eni izmed hiš na tleh. Razgalil si je bil noge in pri svitu visoke sveče sva videla, da je njegova koža pokrita z mehurji. Bolečina mu je patila obraz. Ko sva stopila skozi nizka vrata, je pogledal, odmašil z nasmehom steklenico in vlij v rane nekaj hidroksida. Gnojno meso se je zapanilo, toda brž, ko je pena izginila, so se ranjena mesta spet pokrila z ihenkami.